

Møteinnkalling

Utvalg: **Arbeidsutvalg for Midtre Nordland nasjonalparkstyre**
Møtested: Mail-møte m/høring i styret
Dato: 14.10.2013
Tidspunkt:

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
AU 33/2013	Saltfjellet - Svartisen nasjonalpark - Søknad om dispensasjon for bruk av helikopter i forbindelse med sauesanking - Wanja Rakvaag		2013/6863

Arkivsaksnr: 2013/6863-0

Saksbehandler: Hanne Etnestad

Dato: 04.10.2013

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Arbeidsutvalg for Midtre Nordland nasjonalparkstyre	33/2013	14.10.2013

Saltfjellet - Svartisen nasjonalpark - Søknad om dispensasjon for bruk av helikopter i forbindelse med sauesanking - Wanja Rakvaag

Forslag til vedtak

Avslag:

Wanja Rakvaag gis med dette avslag på søknad om dispensasjon fra motorferdselsforbudet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og Storlia naturreservat for bruk av helikopter forbindelse med leting av sau i Bjøllådalen. Avslaget er gitt med hjemmel i kapittel IV, pkt. 4.1 i verneforskriften for nasjonalparken og kap. IV, pkt. 4 i verneforskriften for naturreservatet.

Bakgrunn

I e-post av 30.09.13 søker Wanja Rakvaag om dispensasjon for bruk av helikopter til leting etter savnede dyr, samt tillatelse til landing for å sette av folk og hunder for å drive eventuelle dyr ned til bygda.

Søknaden begrunnes med at det har blitt observert seks sauer ved Krukki, inne i Bjøllådalen. Disse hadde holdt seg i området i minst 4 uker, og det hadde vært gjort forsøk tidligere på å jage dem mot Tespdalen uten at dette lyktes. Hovedsankinga ble utført før rypejakta startet.

I telefonsamtale med W.Rakvaag opplyste hun om at ca. 150 dyr var savnet, i tillegg har sekretariatet fått opplyst av oppsynet som har vært i området at det stod ca. 25 storfe inne i området 4. oktober.

Grunnlaget for avgjørelsen

Midtre Nordland nasjonalparkstyre har forvaltningsmyndighet for Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark og Storlia naturreservat og skal behandle dispensasjonssøknader.

Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark og Storlia naturreservat ble etablert ved kgl. res. av 8. september 1989.

Formålet med Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark er å bevare et vakkert og tilnærmet uberørt fjellområde med dets plante- og dyreliv og geologiske forekomster, der variasjonen i naturforholdene er særlig markert og verdifull, samt å gi allmennheten mulighet til naturopplevelse i området.

Formålet med Storlia naturreservat er å bevare den sørnorske granskogens nordligste naturlige utløper, samt ei særlig rik skogsli med høgstaudebjørkeskog, et område med viktige funksjoner for fugle- og dyreliv og et område med stor plantegeografisk og skogøkologisk verdi.

I tillegg skal nasjonalparken og naturreservatet sammen med Saltfjellet og Gåsvatnan landskapsvernområder bidra til å bevare et sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner

I utgangspunktet er det forbud mot all motorisert ferdsel i Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark, jf. verneforskriftenes kapittel IV, pkt. 4.1, og Storlia naturreservat, jf. verneforskriftenes kapittel IV, pkt 4. Motorferdsel, herunder landing med luftfartøy og lavtflyging er ikke tillatt. Med landing menes her også henting og bringing av passasjerer og gods selv om landing i egentlig forstand ikke skjer.

Verneforskriften for Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark, kap. IV pkt. 4.3 tredje strekpunkt åpner imidlertid for at det kan gis tillatelse til motorferdsel i andre nødvendige tilfeller. I forvaltningsplanen er lavtflyging med småfly angitt som en aktuell aktivitet i forbindelse med lokalisering av sau under sanking. Inntransport av personell i forbindelse med sanking er ikke angitt som et nødvendig tilfelle.

Verneforskriften for Storlia naturreservat har ingen slik hjemmel, søknaden om motorisert ferdsel i dette verneområdet må derfor behandles etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen for verneområdet.

Ved ikrafttredelse av naturmangfoldloven 01.07.09 ble imidlertid verneforskriftenes generelle dispensasjonsbestemmelse satt ut av kraft (jf. naturmangfold- lovens § 77 andre punktum). For Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark vil det si at kap. IV pkt. 8 ikke lengre er virksom og for Storlia naturreservat kap. VI. Søknader etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen skal derfor vurderes etter naturmangfoldlovens (nml) § 48 i stedet.

Etter § 48 i naturmangfoldloven kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Søknaden skal også vurderes etter prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8 til 12.

Vurdering

I utgangspunktet er det forbud mot all motorisert ferdsel i Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark, jf. verneforskriftenes kapittel IV, pkt. 4.1, og Storlia naturreservat, jf. verneforskriftenes kapittel IV, pkt. 4. Motorferdsel kan ha negative effekter for verneverdiene gjennom forstyrrelse, slitasje og støy, men samtidig vet vi at helikoptertransport i et begrenset tidsrom, vil ha liten innvirkning på vegetasjonen med hensyn til slitasje.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre gav både i 2011 og 2012 tillatelse til bruk av helikopter i forbindelse med sauesanking i det omsøkte området, det ble imidlertid gitt på grunn av at det var ekstraordinære situasjoner med store rovdyrskader. Fylkesmannen i Nordland innvilget også både i 2011 og 2012 midler til ekstraordinær sanking/leting etter sau med helikopter i dette aktuelle beiteområdet. Dispensasjonene for bruk av helikopter til leting og nedsetting av folk i forbindelse med nedsanking av sau ble vurdert som et unntakstilfelle, og ikke et behov som oppstår årlig.

Av søknaden, og etter kontakt med Fylkesmannens miljøvernavdeling er det i år ikke registrert noen ekstraordinære skadesituasjon i området eller bevilget spesielle ekstraordinære midlere i forbindelse med nedsanking av sau i dette beiteområdet. Det ble imidlertid gitt midler for tidlig nedsanking av sauen og dette ble gjort før midten av september.

Verneforskriften for Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark, kap. IV pkt. 4.3 tredje strekpunkt åpner for at det kan gis tillatelse til motorferdsel i andre nødvendige tilfeller. Det søkes her om dispensasjon for transport av personell, ikke tyngre materiell og utstyr som en vil betegne som nødvendig transport.

Motorferdsellovens § 4 åpner for nødvendig person- og godstransport i jordbruksnæring (jf § 4 c). Denne bestemmelsen tolkes imidlertid strengt. I Miljøverndepartementets rundskriv T-1/96 «Om lov om motorferdsel i utmark og vassdrag av 10.juni 1977 nr 82» står det at bestemmelsen ikke åpner for bruk av terrengmotorsykkel i forbindelse med sauesanking.

I brev av 6. juli 2006 «Motorferdsel i utmark – sauesanking og tilsyn av sau» skriver Direktoratet for naturforvaltning (DN)(nåværende Miljødirektorat);

«Direktoratet antar at frakt av letemannskap og utstyr fram til det sentrale beiteområdet ikke faller inn under det man betegner som sauesanking, slik at det vil være anledning til å benytte motorkjøretøy til slik person- og godstransport, såfremt det er nødvendig. Direktoratet vil i denne sammenheng presisere at det kun vil være anledning til å kjøre ut til det sted i terrenget hvor man har sin base og hvor man driver sanking til/fra. Frakt av personer og gods i forbindelse med selve sankingen / gjeting av sau kvalifiserer imidlertid ikke til nødvendig transport i medhold av §4 bokstav c. Selve sankingen av sau faller således utenfor det bestemmelsen tillater, og motorferdsel i denne sammenheng vil ikke være tillatt.»

DN (nåværende Miljødirektorat) skriver også i et vedtak av 13.12.2011 i en klagesak i forbindelse med motorisert transport ved tilsyn av sau på beite;

«Direktoratet har i brev datert 6. juli 2006 lagt til grunn at personell i forbindelse med sauesanking kan ta seg frem til beiteområdet til fots, eventuelt at man starter sankingen fra nærmeste skogsbilvei eller annen vei der motorferdsellovens regler ikke gjelder. Direktoratet anser det som klart at motorferdsellovens krav om at kjøringen må være "nødvendig", innebærer at frakt av letemannskap og utstyr fram til beiteområdet langs traktorveg, kjørespor eller i urørt terreng, kun kan skje dersom sankingen skal skje i et stort område som ikke er tilgjengelig på annen måte. Med unntak av Finnmark hvor det finnes store veiløse områder, vil det kun i svært spesielle tilfeller være nødvendig å bruke motorkjøretøy til å transportere ut personell og utstyr til et startpunkt i det sentrale beiteområdet.»

Av det overstående vurderer en det slik at bestemmelsen om nødvendig transport inn i verneområdene når det gjelder transport av personell kun gjelder transport inn i områder som ikke er tilgjengelig på annen måte. Det forekommer heller ingen spesielle omstendigheter i dette beiteområdet som medfører at begrepet «nødvendig» i verneforskriften skal kunne benyttes i dette tilfellet. Eventuell tillatelse til omsøkt formål må derfor behandles den generelle dispensasjonsbestemmelsen for verneområdet, nml § 48, en hjemmel som kun kan benyttes i unntakstilfeller.

En dispensasjon etter nml § 48 forutsetter at vedtaket ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Det finnes mange eksempler på at "lovlige" tiltak, gjennomført over en rekke år, samlet innebærer uheldige endringer av verneverdiene. Det er ikke ønskelig at verneformålet svekkes ved en bit-for-bit-forvaltning, mange mindre tiltak kan i sum få store konsekvenser for verneformålet.

I rundskrivet «Forvaltning av verneforskrifter. Rundskriv nov. 2001, revidert feb. 2010» utgitt av DN (nåværende Miljødirektorat) står det på s.13:

“I noen saker vil imidlertid et tiltak kunne være i strid med verneformålet selv om det ikke kan påvises noen nevneverdig negativ virkning på verneverdiene. Det gjelder for eksempel dersom et mindre tiltak har liten betydning for verneverdiene på stedet isolert sett, men presedenshensyn står så sterkt at en dispensasjon på sikt vil kunne føre til en uthuling av verneformålet. Det må i behandlingen av saken legges vekt på at verneformålet ikke skal svekkes ved en bit-for-bit-forvaltning, ettersom mange mindre inngrep i sum kan få store konsekvenser for verneformålet. Det er også viktig å være oppmerksom på at selv om omsøkte tiltak ikke har negativ betydning for verneverdier kan tiltaket generere annen virksomhet som kan skade verneverdiene.»

I henhold til §7 i naturmangfoldloven skal de miljøretslige prinsippene; kunnskapsgrunnlaget (§8), føre-varprinsippet (§9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§10) legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

En kjenner ikke til registreringer av sårbare arter eller naturtyper i området, men vurderer denne motoriserte transporten slik at føre-var-prinsippet og samlet belastning i området må tillegges stor vekt.

I og med at det foregår omfattende beitebruk i mange nasjonalparker, kan en liberal dispensasjonspraksis i forhold til bruk av helikopter bidra til å skape presedens, både i dette verneområdet og i andre områder. Noe som kan føre til en «bit-for-bit» uthuling av vernet, og legge grunnlaget for en utvikling som på sikt kan skade verneinteressene. Denne transporter i tillegg til den øvrige motoriserte transport i området vil medføre en samlet belastning som vil kunne stride mot verneformålet for områdene.

I nasjonalparken er også allmenhetens muligheter for naturopplevelse en del av verneformålet, jf. verneforskriftens kap. III. Stillhet og ro er vanligvis en viktig del av naturopplevelsen. Området benyttes til både småviltjakt og storviltjakt som foregår på høsten og i samme periode som det er aktuelt med sanking av sau. Økt motorferdsel vil dermed kunne være i strid med denne delen av verneformålet. En slik praksis vil heller ikke være i samsvar med verneforskriftens uttrykte målsetning om å redusere motorferdselen til et minimum.

Verneforskrifter og forvaltningsplanen for verneområdene på Saltfjellet er under revisjon, og det er heller ikke i nye forskriftsmaler gitt åpning for spørsmålet om dispensasjonspraksis for motorisert ferdsel i forbindelse med sanking av sau.

Alternative driftsmetoder eller teknikker for å kunne føre et effektivt tilsyn av sau på beite er ikke vurdert i denne sak, jf. nml § 12. I forvaltningsplanen for verneområdene på Saltfjellet er lavtflyging med småfly angitt som en aktuell aktivitet i forbindelse med lokalisering av sau under sanking. En etablert praksis er å gi dispensasjon til bruk av mikrofly til identifisering av dyr i fjellet uten å tillate lavtflyging. En slik tillatelse er bl.a. gitt til Fauske/Sørfold Saueholdsforening innenfor Sjunkhatten nasjonalpark.

Konklusjon

Omsøkte tiltak vurderes til å være i strid med formålet med vernet av Saltfjellet-Svartisen NP og Storlia NR og kunne skape presedens, en mener derfor det ikke kan gis dispensasjon.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljøverndepartementet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Parter i saken:

Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	BODØ
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Naturvernforbundet i Nordland	Loftfjellveien 7	8602	Mo i Rana
Rana kommune	Postboks 173	8601	MO i RANA
Reindriftsforvaltningen Nordland	Sjøgt. 78	8200	Fauske
Saltfjellet reinbeitedistrikt	Junkerdal	8255	RØKLAND
Statskog Fjelltjenesten v/Kristian Sivertsen	Postboks 63 Sentrum	7801	NAMSOS
Statskog Helgeland	Postboks 63 Sentrum	7801	NAMSOS
Wanja Rakvaag	Nylaengvveien 47	8630	STORFORSHEI

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

- Verneforskrift for Storlia naturreservat
- Verneforskrift for Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark
- Naturmangfoldloven
- Forvaltningsplan for de verna områdene i Saltfjellet